

NO'S RETORNEN ELS ORIGINALS
ENCARA QUE NO'S PUBLIQUIN

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

ANY XII

REUS,

DIJOUS 13 DE DESEMBRE DE 1917

NÚM. 283

Preus de subscripció

REUS. . . Ptes. 1'50 al mes.

Fora. . . » 4'50 trimestre

Estranger » 9'—

Número solt 5 cèntims

Anuncis segons tarifa

Gran Hotel - Restaurant Els cafès GIL

de LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà. Habitacions amb bany, dotxes i telèfon

ELS DE MÉS FORTALESA

SON: ELS DE MÉS AROMA

Carrer Metge Fortuny, 3 (davant La Fleca) - Reus

DE MADRID ESTANT

La tasca d'En Ventosa

Tampoc En Ventosa es queda endarrerat. Es un dels ministres que més es distingeixen per la seva laboriositat i encert, i a bon segur que si pot durar algun temps en el ministeri d'Hisenda, serà dels que de xarxa rastre del pas pel seu departament, rastre i bon re ord, car entre la feina ja feta son ja varis els R. D que l'onren en alt grau per l'acert i la diligència. No anem aquí pas a fer menció a la menuda de tota la tasca que ha dut a bon terme en la mesada que fa que és al poder, sols volem retreure qualques fets que demostren lo que acabem de dir.

La primera cosa digne d'elogi i que se separa de lo fet fins ara, va ésser el nomenar directores generals d'alguns rams d'Hisenda, a empleats tècnics, persones aptes i coneixedores de la besonya que tenen entre mans, en lloc dels consabuts amics polítics, molt sovint arribistes i negl gents.

Entre les coses d'interès per Catalunya o per Barcelona hi havia ja feia mesos entretinguda a Hisenda una instancia de l'Ajuntament de Barcelona demanant permís per a un emprèstit municipal, doncs als pocs dies ja estava concedit. Ha calgut que hi hagués un ministre català per aconseguir desseguida un permís que sols costava posar una firma, altrament encara jauria l'instancia plena de pols en algun calaix o prestatge.

Altra cosa que cal apuntar en son haver és la concessió d'un port franc a Barcelona igual que que's va concedir a Cádiz fa temps. Una pila d'anys feia que Barcelona, que Catalunya demana va cosa de tant vital interès com és el port franc, i sempre se li barrava el pas amb obstacles i entrebancs, doncs gracies a en Ventosa ja tenim port franc i ja ha desaparegut aquell irritant privilegi de concedir u port franc a una ciutat espanyola i en canvi negar-lo a una altra de més importancia i poder comercial i industrial.

Cal agrair-li també el sou de

gracia o paga de Nadal que enguany es concedeix als funcionaris civils i militars. Sabut és que degut a l'encariment de les subsistencies i dels articles de primera necessitat es fa molt difícil la vida dels empleats de l'Estat, sobretot d'aquells que tenen sous inferiors a 3.000 pessetes que son els més. Ja d'això se'n preocupava el Govern anterior, però ensopegava en diversos inconvenients i la paga extraordinaria o semblava que's denegava o s'aplaçava per alguns temps. En Ventosa ha trobat medi de portar a la practica tant lloable idea i segurament aixugarà molta llàgrima, i remeiarà molta miseria, quedant-li reconeguts mils d'empleats que els arribarà tal gracia: 30 o 40 duros ploguts del cel en una llar, de 4 o 5 infants a més de pare i mare, faran molt bon servei.

Entre els decrets recentment firmats cal esmentar el relatiu a les bestretes als culliters de Lleuant, que degut a la guerra, estan aravessant una situació desesperant. Un crèdit de dotze milions de pessetes se's concedit per a auxiliar als conueadors de taronja, llimona i raims de les provincies de Castelló, Valencia, Alacant, Murcia i Almeria. Els presets que's facin seran reintegrables a l'Estat en els cinc anys següents al terme de la present guerra que açota al món. Igual benefici sembla que's concedirà a Canaries i altres provincies.

Com se veu En Ventosa treballa i sab lo que fa; En un sol mes de govern, va posant remei a tanta cosa que'n necessitava porta auxili a la llar i a la regió sembrant riquesa arreu i procurant disminuir en lo possible els grans danys que la guerra ocasiona als pa sos neutrals.

Tant de bo, pugui el ministre català, posar en practica tot el bagatge de plans i idees que porta per a resoldre tants problemes com hi ha de caràcter economic que esperen resolució acertada. Tant de bo que pugui fer el presupost de renovació de regeneració que s'aveina. Quin plaer

per a ell i per a Catalunya de que sigui un català, l'encarregat de fer arriar l'encallat carro de la nostra Hisenda, de portar-lo pels camins de riquesa, del benestar general, del progrés i de la salut de la patria. Tots en restarem orgullosos.

M VENTURA
Madrid 8 desembre 1917.

La política

Honorant la Rosalia de Castro

Quan la Lliga Regionalista donà fa poc un àpat en honor dels nacionalistes de Galicia qui ens vingueren a visitar. En Magí Morera a Galicia llogu una idea sublim. Fou la de que per subscripció popular s'ofrenés una corona de bronzo als gallecs per al monument que s'aixeca a Santiago de Compostela per a perpetuar la memoria de la egregia poetisa Na Rosalia de Castro.

La idea ja és una realitat. La corona està exposada en un aparador del carrer de Ferrán, de Barcelona. Ha sigut projectada pel preside de la Mancomunitat En Josep Puig i Cadafalch.

Altre homenatge s'ha fet a la poetisa de Galicia. Com ja en donarem compte

s'han editat cent mil exemplars de les seves poesies que es repartiran arreu de les terres gallegues.

Creiem nosaltres que (aquesta és la millor faicó de correspondre a les atencions de les quals ens feren objecte d'arramer els nacionalistes de Galicia. Rosalia de Castro és la figura representativa del renaixement galleg. Honorar la és honorar Galicia.

I és la millor faicó d'estrenyer els lligams de germanor, que han d'unir Catalunya amb les nacionalitats ibèriques que senten afany de reivindicar-se.

Un "miquel", telegràfic

Es estat cursat el següent telegrama a l'ex ministre de la Governació, senyor Sánchez Guerra:

«La Peña Radical del café Continental té la satisfacció de participarle que un tal Rocha, detenido arbitrariamente por usted en agosto pasado, ha sido elegido ayer alcalde popular de Barcelona.»

Comentaris? No cal pas fer-ne. Sobradament els farà En Sánchez Guerra, qui, efectivament, quan l'alcalde popular de Barcelona fou detingut durant els successos d'agost prop passat, en donà la noticia als periodistes manifestant que havia estat pres «un tal» Rocha.

La propaganda regionalista

Ahir marxà cap a Madrid, des d'on es dirigit a Galicia, camb d'objecte de

tornar la visita que recentment feren a Barcelona els regionalistes gallecs, el senyor Cambó.

L'acompanyen el president de la Mancomunitat Catalana, senyor Puig i Cadafalch i el senador don Pere Rahola.

La festa de la Democracia

El secretari del Directori del partit republicà català prega la publicació de la següent curiosa nota:

«A l'homenatge tributat el dissabte passat a don Marcel·lí Domingo, s'hi adheriren quatre diputats a Corts, tres ex diputats, divuit diputats provincials de Catalunya, set ex diputats; els alcaldes i Ajuntaments de vuit capitals de districte de Catalunya; alguns altres Ajuntaments i els regidors republicans de quasi tots els Municipis catalans; trenta periodics de Catalunya i cent trenta cinc associacions republicanes i obreres.

Es rebieren, ademés, més d'un centenar de telegrames i telefonemes i prop de dues mil targes o cartes d'adhesió individual.»

El premi Nobel

Ha sigut concedit al Comitè internacional de la Creu Roja, de Ginebra, el premi Nobel de la pau.

frents pasturats de totes les venalitats i concupiscències.

Però el noble intent d'alguns abnegats tingne continuadors i d'aquí va neixer la idea del present opuscul. En ell s'hi troba exposat un extens plan de reformes democràtiques. Aquell partit i aquells homes que puguin o vulguin realitzar-les, contribuiran efectivament al benestar i al perfeccionament del nostre poble. Publicat aquest estudi en una sèrie d'articles apareguts en el diari nacionalista republicà «El Poble Català», de Barcelona, ara surt en una segona edició sots els auspicis dels prestigiosos nacionalistes de FOMENT de Reus, que s'han emprès la seva publicació en l'esperança de que aquestes idees personals meves algun bé han de reportar a la causa democràtica i política del Nacionalisme català.

Es clar que durant els tres o quatre anys que van des de la seva edició primera fins avui, han passat fets i esdeveniments a Catalunya d'una transcendència immensa i que coneguts abans m'haurien suggerit nous aspectes del problema nacionalista de Catalunya; però, al reditar el meu treball, prefereixo conser

PREFACI

Fou a darreries de 1912 que vaig recopilar aquests treballs, destinats, més que a una divulgació didàctica, a formar un utilatge de propaganda i d'acció política per anar sembrant de realitats i de veres reformes socials el camí que anava trilitant l'acció Nacionalista Republicana.

Convençut de que una de les causes fonamentals de la crisi dels partits democràtics a Catalunya era la incapacitació gaire bé absoluta de molts dels seus homes capdevaners i la llur ignorància dels problemes socials, polítics i econòmics que la vida moderna planteja a cada pas, vaig voler iniciar, en una ràpida ullada general, l'estudi d'un plan de reformes democràtiques que els polítics nacionalistes republicans deuen intentar dur a terme en el govern de les corporacions públiques i en la direcció de la vida col·lectiva catalana.

Es, naturalment, una visió sintètica dels variats i pròxims problemes que

Comentaris breus

Són ben pobres d'inecivna els de «Las Circunstancias»!

Ans d'ahir els hi deiem, «puntualitzando», que quan es troben, i és tot sovint, sense sapiguer com refutar les nostres acusacions, surten del pas amb algun exabrupte.

Doncs bé; el diari possibilista, al intentar, ahir, contestar «Les delacions de «Las Circunstancias», ens diu ço mateix, amb aquestes altres paraules:

«Las salidas de tono, los despropósitos y el desquiciar las cosas y los hechos, se las señala en nuestra ciudad con el gráfico nombre de «tomentadas».

Perfectament.

Pero, a seguida d'aquest plagi, hauria de vindre ço que no ve: la demostració.

La lògica i la ètica que gasta el confrare les hem constatades, nosaltres, varies vegades.

Ahir, el decano, ens vol tornar la pilota i, pall, afirma, sense provar ho, que FOMENT «maltrata la razón y el sentido común».

I, ademés, torna amb la cançoneta de que otenem «al prógimo».

I ens diu que «aquell amic seu a qui al·ludim «tiene un nombre digno y honroso»...

No sabem que la «professió» de *loz-ro* fos deshonrosa.

Ni que l'estar més o menys gras siguiés per a un hom cosa depressiva. I Perdoni's!

Pero és veu a la lleuga, que tots aquests petits escrúpols del confrare no són sino el ferro roent on s'agafa per a «desquiciar» la discussió, car per a no entrar en el fons de la mateixa, sintetitza—és un dir—el seu pensament en les següents ratlles:

«Hacia una porción de días que nos asignaba el papel de delatores; le observamos que estas imputaciones no pueden hacerse sin probarlas y para justificarse de su incorrecto proceder, recuerda que amigos nuestros se han hecho eco, en sesiones municipales, de actos realizados públicamente. Esto para FOMENT es una delación como según su peculiar sentir lo es también el que consignáramos, en nuestras columnas, hechos perpetrados públicamente también en la última sesión municipal.»

Per on resulta que qui «argumenta a base de lo que a sus puntos de vista conviene» és «Las Circunstancias».

Perquè, a més de no recullir tots els actes de *delatari* que enumeràvem, fa titànics esforços per a desvirtuar els dos únics de que se'n fa ressó.

I aixís, per als qui no llegeixen més que el diari possibilista, resulta, en efecte, que són «singulares» les nostres «explicaciones»...

De totes maneres, si el decano es dona per satisfet amb aquelles nostres «explicaciones»—vaya un eufemisme!—per haver trobat en ell «la horma de su zapato», no tenim per què insistir.

Ara, si li sembla que aquelles «explicaciones» no són prou explícites, puntualitzarem més encara.

Publicarem textos i farem notar, per exemple, que aquell amic seu que «tiene un nombre digno y honroso», no es limità a delatar, en termes generals, als joyes catalanistes que donaren visques més o menys molestos per a certs patrioters, sino que senyalà directament a un orador del miting celebrat a la Sala Reus, fent resaltar pietosament que qui s'havia expressat en termes més enèrgics i radicals, o mes *separatistas*, estava subjecte al servei militar...

A veure si, així, ens diria també «Las Circunstancias» que no provem «las imputaciones»...

Manifestacions den Rivas Mateos

Mereixen llegir-se les que a un redactor de l'«Heraldo», de Madrid ha fet el director de Primera ensenyança, que, dies passats, feu també altres molt saboroses a alguns periodistes. Per elles es veu com amb pretext de l'ensenyança cobren sous, sense fer res, recomanats i parents de personatges polítics, i com un ex-ministre d'Instrucció pública jutja cosa insignificant el que's posi fi a dit escàndol. Bé es veritat que el personatge aludit és un dels més frescs que hi ha en nostre país.

Heus aquí les declaracions insertades a l'«Heraldo»:

«El director general de Primera enseñanza ha hecho hoy las siguientes manifestaciones a los periodistas:

«Al hablar de los días anteriores en la forma que lo hice, no se me ocultaba tenía que producir encontrados comentarios, aun cuando reconozco que la mayoría son de apoyo a mi modesta gestión. Pero, señores, ¿no soy yo un administrador de los intereses públicos en todo lo que se refiere a primera enseñanza? Pues qué, al desempeñar yo esta Dirección general, ¿no cuento con la confianza del país, del rey y del Gobierno, y, por mi trabajo, el Estado me paga ochocientas cincuenta pesetas mensuales? Pues, si esto es cierto, me recería ser tirado por esta ventana si,

haciendo dejación del deber, consintiera la alimentación de tanto gazapo con dinero que es de la nación.

¿Cobran del Estado las personas que yo he dejado cesantes? Sí. Trabajaban esas personas? No. Luego era un momio, un desangre del Erario público. Y no están los tiempos para momios ni el Tesoro nacional para hacer regalos. E. que quiera ganar dinero, que trabaje, que eso hacemos cada hijo de vecino.

Perdóneme ustedes esta viveza en la expresión; es que me ha dolido mucho una carta que tengo aquí, llena de intención y de mostaza y con esa gracia y sutileza que tanto caracteriza a uno de los personajes más inteligentes de nuestra política. Me refiero a mi distinguido amigo señor Bergamín.

Después de señalar el ex ministro conservador el proceso de creación de la Inspección medicoescolar, y la razón por la cual un hijo suyo, médico muy inteligente, aceptó un puesto retribuido, escribe este parrafito, que ustedes juzgarán. Dice así:

«La cosa—lo dicho y hecho por mí—no parece merecer la importancia que le da, sin duda por no solicitar su atención ningún otro problema más urgente. Pero me explico perfectamente que, cegados por los esplendores del ideal de renovación, de que «son andantes caballeros, vuelvan a tomar por gigantes los modestos molinos de viento.»

Bueno; pues, como ven ustedes, se llama Quijote, y además entretenido en minucias, cuando tantos problemas importantes hay que resolver en este departamento. Quizá tenga razón el señor Bergamín, sobre todo porque él lo afirma así.

Un «Sancho» que he dejado cesante, también me llamó Quijote.

Con todo respeto tengo que decir a mi ilustre amigo señor Bergamín que, apreciando sinceramente sus envidiables dotes intelectuales, no me convence por el hecho único de mostrarme los famosos molinos de viento. Los molinos de viento! Hace días ando preocupado con la busca y captura de ciento ochenta «molinos de viento», que, con la forma de mesas bipersonales del material pedagógico, faltan de este ministerio. Quizá el señor Bergamín pudiera ayudarme en esta labor, pues en el caso de que no aparezcán esos ciento ochenta «gigantes» famosos tendré que llevar el asunto al Juzgado de guardia.

Lo lamentable, lo irritante para todo buen patriota, es que haya tanto Sancho encima del casi derrengado y pobre «rucio» que representa al pueblo español.»

Informació

Aquest mati tindrà lloc l'enterrament de la bondadosa senyora Francisca Puig i Barrera, qui deixà d'existir ahir després de curta i cruel malaltia.

Al seu espós nostre apreciable amic en Ramon Balagué Sugrañes li fem testimoni del nostre més sentit condol, aixís com al reste de la família, entre els que s'hi compten els benvolguts companys en Josep Ferré Moragues i Pere Balagué Martorell.

El seguici es reunirà a la casa mortuoria, Arraval baixa de Jesús, 43, a dos quarts de nou del mati.

En la funció que aquesta nit se celebrará en el Teatre del Centre de Lectura, se posará en escena per primera vegada, la magnífica comedia en 3 actes, de fama mundial, original de l'immortal autor francès E. Chatrian, que porta per títol «Los Rantzau».

Acabará l'espectacle amb la representació de la joguina «El Chiquillo».

Taller de Cerralleria d'obres

JOAN ADSERA CAMPS
Carrer d'Alegre, 47. REUS

Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la casa J. Mas Bagá, de Barcelona.

Sabem que la Joventut Caritativa està organitzant el Dia de Reis dels Nens Pobres, quina festa tant d'èxit obtingué l'any anterior.

S'està nomenant la Comissió organitzadora, que la formaran valiosos elements de la Caritativa, tots ells distingits joves.

L'anunci de tant escaienta festa ha despertat viu entusiasme, essent molts els oferiments que la entitat organitzadora ha rebut.

En els col·legis particulars i en les societats culturals i recreatives quedaran obertes llistes recaudatòries.

Celebrem l'anunci d'aquest acte, a quin és de suposar hi cooperarà tot Reus.

Les vacances de Nadal, en aquest Institut general i tècnic, començarán el pròxim dia 16.

Segons es diu, el veterinari de Catalunyaud, senyor Castro, ha descobert un procediment eficaç per a combatre el cólera de les gallines, consistent en suministrar una cullerada per gallina de blat que hagi estat abans sumergit, durant algunes hores, en petroli.

EL DEBATE, EL DIA, LA ACCION periódics de Madrid que diàriament publiquen cròniques de la guerra pels cognats crítics Armando Guerra i Fernando Weyler.—Preu 1'50 al mes.

Punt de subscripció a Reus: KIOSKO BORRELL, Plaça del Rei.

Una comissió de flequers d'aquesta localitat ha visitat a l'alcalde per a exposar-li que de continuar els preus de les farines com en l'actualitat, se veurán precisats novament a augmentar el preu del pa.

Comunica l'alcalde de l'Ametlla que, a tres milles del Golf, s'ha enfonsat, per haver topat amb altre vaixell de la mateixa nacionalitat, l'italià «Cavur», de gran port, salvant-se la tripulació i els passatgers, havent arribat allí onze tripulants amb el capità.

A la nit del proper diumenge el doctor A. Frias, donará una conferencia en la recreativa societat «La Palma».

MAGATZEMS GISBERT
Plaça Constitució, 1
Abrigs i trajos confeccionats, poden comprar-se'n a preus molt econòmics, en els MAGATZEMS GISBERT.

Aquesta nit, a les deu, tindrà lloc en la sala d'actes del Foment Republicà Nacionalista, un assaig d'sardanes.

Nostre distingit amic, l'alcalde popular senyor Simó, ha fet entrega a l'arquebisbe de Tarragona, amb destí al Museu diocesà, d'una creu de fusta, del segle XIV, amb inscripcions catalanes, que és una verdadera joia.

CASA JORBA

ESTANISLAU FIGUERES, 2
La casa Jorba, que es dedica a la venda d'articles de pisa, cristal i tot lo concernent en aquest ram, ha rebut grans existències de GERRES, propies per a conservar olives. PREUS LIMITATS.

La Junta Directiva del Centre de Lectura, ha adquirit, amb destí a la Biblioteca, les importants obres: «Anatomía Humana», de L. Testut, i «Diccionari de la Música», de F. Pedrell.

Per individus de la guardia rural, ahir fou expulsada una caravana de gitans que s'havia hostatjat en la finca que En Francesc Vilá posseix en aquest terme.

També han sigut expulsats quatre subjectes sospitosos i indocumentats.

Banc de Reus de Descomptes i Prestams
Negociem tots els cupons Deutes de l'Estat de venciment primer gener 1918. Canvi de bitllets i monedes estrangeres.

Per manca de majoria, ahir l'Ajuntament no pogué celebrar sessió de primera convocatoria.

Acaba de publicar-se el primer quadern de «La Historia de España y de los Pueblos Hispano-Americanos hasta su independencia», per Manuel Rodríguez Codolá, obra editada curosament per la casa Seguí, que constará de 100 quaderns amb 100 quadros en colors i 2.000 gravats al preu de 0'70 pessetes quadern.

Suscripció: Llibreria i Centre de suscripcions de Josep Sans, arraval baixa de Jesús, 6.

El B. O. publica l'extracte dels acords presos per aquest Ajuntament durant el mes de juliol.

Jaume Simó i Bofarull
ADVOCAT DELS ALTRES COL LEGIS DE REUS I TARRAGONA
DESPATX: Robuster, 28, ent., de 11 a 12 i de 15 a 18

En la favorescuda Sala Reus, aquesta tarda en la sessió de moda, a les set, i en les de la nit, s'hi projectará un esplèndid programa de pel·lícules d'art, figurant, entre elles, la d'èxit mundial «Societat mixta».

Ha presentat la dimissió del càrrec de secretari general de la Federació de Sindicats d'exportadors de vins de Catalunya, el distingit advocat don Francisco Fuentes.

Per a substituir al senyor Fuentes ha sigut nomenat el secretari d'aquest Ajuntament don Josep Kias.

Se necessiten urgentment

Mare i filla independents per a viure en un poblé, essent indispensable que l'una sàpiga cuinar bé y l'altra cuidar animals domèstics. Imprescindible excel·lents referències.

Escriure amb detalls a L. Oliva, La Argentera (Província de Tarragona).

En concepte de pares de família han sigut nomenats vocals d'aquesta Junta local de primera ensenyança don Tomàs Barberà Figuerola i donya Gertrudis Miró Aguadé.

sorgeixen de la defectuosa organització social existent; pero té la ventatja de que cada enunciat de problema porta respectivament apuntada la seva solució i els medis més a propòsit per a arribar a la mateixa.

La responsabilitat que'm cabia, en aquell temps, en la direcció de la política federal nacionalista republicana, i el meu temperament que sols s'avé a realitats i a solucions concretes, m'obligaren a formular aquest petit manual de política aplicada a les necessitats socials de la nostra democràcia.

Si generalment les improvisacions són perilloses, en política i en administració les improvisacions produeixen fatals i irremediables conseqüències. L'arribisme polític—particularment en els partits democràtics—ha consagrat, sovint, un gran nombre de primars figures directores de la nostra vida col·lectiva, a verdaderes nulitats l'absoluta ignorància dels quals anava disfregada amb el robatge llampant d'un verbalisme de miting electoral, o d'una audàcia excessivament desaprovesiva.

Aquesta farandolera política, aquest nivell d'arribisme, d'improvisadors, de

falsos *meneurs*, d'intel·ligències postisses—tota una intel·lectualitat i una plana major de polítics de *double*—ha sigut la causa eficient de la misèria mental i de la desorientació social en que vivim, així com de la efimera acció de la nostra política al voler-la reduir a realitats reformadores.

Exemple dolorós d'això que dic ens l'ofereix anys ha l'Ajuntament de Barcelona: Tot lloable intent de reforma filla de la capacitat i l'estudi, s'ha vist otegat per la baladreria de la beocia dominant en el govern de la Ciutat, fins arribar-se a la conclusió de que tothom serveix, aquí, per a administrar els interessos i orientar la vida política, social, econòmica i artística de la gran acropolis mediterrània. El govern municipal, fon sempre, pel Nacionalisme republicà organitzat en partit polític, un dels anhels més vehemèntes, i homes degudament capacitats varen proposar-se empenyer la política municipal cap a les grans reformes modernes. Inútil breuga. Tot just apagada la guspira d'aquells nobles intents, tornava la beocia dominant a ensenyorir-se del govern de la Ciutat, entretinguda aquella en l'a-

Institut de Bioteràpia i Laboratori Microbiològic Clínic del Dr. A. FRAS
VACUNACIÓ CONTRA LA

RABIA

La vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada
Diagnòstic o revelació experimental de la rabia en els animals causants de les mossegades. Anàlisis bio-normals i patològics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

Sense aquesta marca

l'aparell **NO** és un GRAMÓFON — CATALEGS GRATIS —

Companyia del Gramòfon - SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels célebres artistes
TITTA RUFO I CARUSSO
en discs marca GRAMÓFONO

De venda: **R. PERPIÑA** - Carrer Major, 22 - REUS
Despatx: 24, pral.

Dipòsit de Rellotgeria, - Bellotja de butxaca i Desperadors des de 2'90 pessetes.

Chocolates Salas
Sabadell

Garantida per sa puresa
Elaboració compatible amb les millors marques del país i estrangeres.
Dintre pocs dies, grans regals als consumidors
De venda en Droguerfes i Confiteries
Representant per Catalunya
AGUSTIESTEVE
Carrer Major, 15.-REUS

Basar «La ALIANZA».-REUS

Secció d'Objectes per a Regal

Ultimes novetats en Galeters, Jardineres, Gerros, Joiers, Jocs de café, Jocs entreines, Jocs de taula amb i sense estutx, Làmpares, Torretes, etc., en plata de llei. Plata Meneses i Plata Anglesa. Gran assortit en Figures artístiques de fang, marbre i pasta.

PREUS SENSE COMPETENCIA

SECCIÓ D'ÒPTICA

Gran assortit en tota classe d'articles perteneixents a aquest ram.—Gran varietat en montures per a Ulleres i Lentes en or, xapa or i níquel.—Garantitzem la puresa dels cristalls que la casa emplea en la confecció de les receptes dels Srs. Metges Oculistes.—Se fan compostures de totes classes.

PREUS ECONÒMICS

MERCERIA I NOVETATS

Alfred Llecha

Carrer de Monterols, 36.-REUS

Gran assortit, de les més altes novetats, en adorns per a vestits de senyora Brodats i entredós, pelleteria, perfumeria del país i estrangera: genres de punt, corbateria, elàstics, lliga-cames, bisuteria, moneders, i tots quants articles perteneixents al ram.

LÍNIA DE VALENCIA

Surten de Salou per a Valencia
6'21, 9'18, 11'15, 0'02, 18'02 (fins a Benicarló).

Arriben a Salou de Valencia
4'19, 8'32, 15'44, 18'36, 0'35 (desde Benicarló).

Gran Servei d'Autos i Carruatges De Montroig a Reus i viceversa

SORTIDES

AUTOMÒVILS		CARRUATGES	
MONTOIG	REUS	REUS	MONTOIG
A les 7	A les 11	A les 8	A les 4
> 12'30	> 4'30		

PUNTS DE PARADA:

A Montroig, Casa Sabaté.
A Monibrió, Café de la Plaça.
A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.

IMP. SANJUÁN-REUS

Instal·lacions Elèctriques

AMORTITZABLES

Per a informes: **Electricista Freixa**

Carrer de Vilá (a) Bou REUS

Xocolateria LA MUNDIAL

(Antiga del Narri)

Carrer de la Mar, 2 (Carreró davant la plaça de la Constitució) REUS

Aquest establiment al passar a ésser propietat de Vicents Martí, ha sigut reformat el local amb el fi de poguer servir al distingit públic, el qual trobarà en el mateix economia i servei esmerat.

La Cambra de Comerç de Tarragona ha rebut una carta del director general de Comerç, recomanant li que influeixi aprop dels comerciants, com ho ha fet altres vegades per a que realitzin amb la major rapidesa possible les operacions de càrrega i descàrrega de vagons, per a la regularització del transport ferroviari.

Una senyoreta en ple període de desentrotllament se sent mala, amb trastorns de la menstruació, flux blanc, rodaments i dolor de cap, peresa intel·lectual, molta són, cansanci al fer exercici, qualsevol impressió d'ànim la posa nírvioca, té palpitations de cor, la cara trista, pàl·lida, ullerosa, ¿Qué té? La falta de ferro i glòbuls rojos en la sang la priven de les funcions més necessaries per a la vida. Una amiga seva que temps endarrerera sofrí igual decaiment i els mateixos estragos de la cloro-anèmia, li recomana l'ús dels Hipofosfites Salud, que el seu metge li recomanà: la senyoreta acolleix amb gratitud el consell i en poques setmanes se sent alegre i feliç, recobra la salut i torna a la normalitat.—Únic aprovat per la Reial Acadèmia de Medicina. 27 anys de creixents èxits. Al comprar el frasc deveu fixar-vos si amb tinta roja es llegeix Hipofosfites Salud.

Secció Oficial

Institut Pere Mata

S'avisava als senyors subscriptors de les Accions de la QUARTA EMISSIÓ de aquesta Societat que, durant els dies del 7 al 19 del proper mes de gener, deurà fer-se efectiu en el Banc de Reus de Descomptes i Préstecs, un tercer dividendo pasiu, que serà del 25 per cent del valor nominal de les Accions sots-crites; o siga 125 pessetes per Acció.

Reus 6 de desembre de 1917.—Per A. del C. d'A., l'administrador, *Nicolau Gausset*.

ESPECTACLES

Teatre Fortuny

Companyia de sarçuela i operata dirigida pel primer actor Emili Duval i el mestre concertador Laureá Ribá. Gran funció per a avui.

A dos quarts de deu.

Teatre Circo

GRAN COMPANYIA EQUESTRE
Director Mr. Wiyll

Grans funcions per a avui:
Hi pendrán part tots els artistes de la Companyia.

Preus i hores de costum.

Centre de Lectura-Teatre

Gran Companyia de Declamació dirigida pel primer actor
Don ANTONI PIERA
i de la que'n forma part la r.ª actriu Sra. D.ª JOSEFINA ROCA

Gran funció per a avui.
Estrena de la comedia en 3 actes «La familia Rantzau» i el joguet «El Chiquillo».

A dos quarts de deu.

Grans sessions de cine per a avui.—
Preus i hores de costum.

Secció Comercial

CANVIS CORRENTS

DONATS PER LA JUNTA SINDICAL DEL COL·LEGI DE CORREDORS DE COMERÇ DE LA PLAÇA DE REUS

EXTRANGERS

Londres 90 djl.	operacions	diner
Idem xequé.		>
París idem.		>
Berlín idem.		>
Marsella vista.		>
Hamburg vista.		>

VALORS LOCALS

Canvi anterior de operacions	Valor nominal	pesetas	Opera. Ciutat.
440	Gas Reusense..	250	
540	Industrial Harinera.	500	
650	Banco de Reus de Descuentos i préstamos.	500	
500	Obligacions Electra Reusense..	500	
25	Companyia Reusense de Tranvies, S.A.	250	
200	Idem id., Serie B.	500	
400	Electra Reusense.	500	
2600	Institut P. Mata.	2500	
560	Institut P. Mata.	500	
150	Empresa Hidrofòrica	369'50	
520	Obligacions Manicomio Reusense.	500	
	Carburos de Ternel	500	
130	Pantán de Riudecanyes.	50	

EI CAS MÉS SENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisséptics i espectorants que tenen la facultat d'alliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia y dificultava la respiració. **ES VENEN A DOS REALS CAPSA.**

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és lleugera, ma, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, **UN PAQUET SOLT: 10 CÈNTIMS.**

EL RECONSTITUENT MILLOR

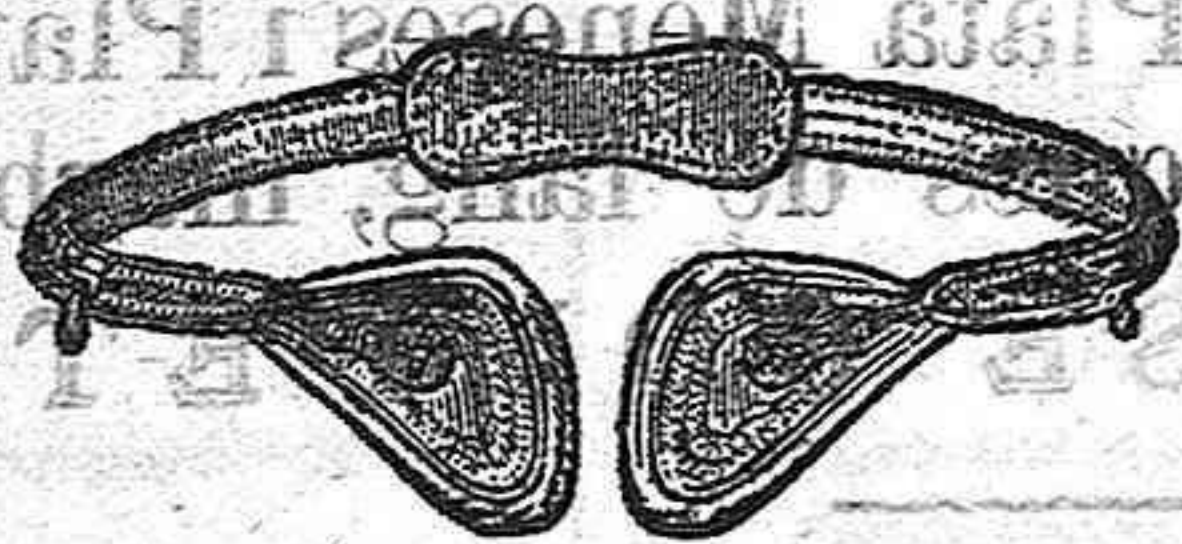
és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia, remineralitza la materia gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones Convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

FARMACIA SERRA - Arraval de Santa Agna, número 80 - REUS

LA CRUZ ROJA

Antic i acreditat establiment de Ortopedia, fundat en 1896, per don JOSEP PUJOL

A què a casa té a la venda un gran assortit de Bragues, les "otos" d'assess, lo més pràctic i modern per a la curació de les herules per enquistades i rebelds que siguin.

- Petis Braguers de cauxú per a la prompta curació dels tendres infants.
- Especialitat en aparells ariculats fabricació de la casa, aplicats per persona competent amb molts anys de practica en la mateixa.
- Faixes hipogàstriques per a cerretgir la obeitat, dilatació i abultament de ventre.
- Tirans homoplàstics per a evitar el carregament d'espatlles.
- Confecció de tota classe d'aparells d'Ortopedia. Gran assortit en lentes i ulleres per a la vista miope i vista cansada. Bicicles de caire i campanya i tot lo concernent al ram de Optica, Cirurgia i Ortopedia.

"LA CRUZ ROJA" (CASA FUNDADA EN 1896) MONTEROLS, 16 (Al costat del fabricant de gorras W. Isidro Pons)

Instal·lacions Elèctriques
AMORTITZABLES
DISPONIBLE
Per a informes: Electricista Freixa
Carrer de Vila (s) Bon REUS

LA MUNDIAL
Fábregas i Recasens
BIANQUERIS
Valors-Cupons-Borsa-Canvi-Giros
Rambla dels Estudis, 4 (TELEFONS A 2248 i A 2483) BARCELONA

Los verdaderos Lithinés

- Agua de régimen cuya acción es de eficacia sin par sobre los
- riñones**
- vejiga**
- estómago**
- hígado**
- intestinos**

Con una caja de 12 paquetes se obtiene 12 litros de agua mineral.

Precio: 1.20 Pesetas

Esta es la marca legítima

LITHINÉS de D. GUSTIN

Artríticos, estais amenazados de muchas afecciones debidas a un exceso de ácido úrico no eliminado. Es necesario seguir un tratamiento reparador, introducir en la economía un elemento modificador que devuelva a la sangre su fluidez normal y ayude a la reconstrucción de los globulos. Este resultado se obtiene por el uso regular de los Lithinés del D. Gustin. Mas quien no conoce las multiples falsificaciones de que son objeto? Todas las personas que usan este producto tan justamente popular se encuentran expuestas a insidiosas ofertas de productos supuestos equivalentes o similares, en realidad desprovistos por completo de valor científico o terapéutico. Por eso nunca aconsejaremos lo bastante al público que se defienda contra tan dañino fraude, adoptando como divisa de salud la siguiente:

siempre LITHINÉS, pero siempre de GUSTIN

Dipositari únic per a tot Espanya: **M. DALMAU i OLIVERES**, Passeig de l'Industria, 14. — Barcelona.